

ALEXANDRA BOLOMEY

1932 – 1993

Parcă niciodată moartea nu a secerat cu atâta râvnă, ca în ultimii patru ani, în rândurile arheologilor. Mai mulți apreciați colegi, unii tineri alții mai în vârstă, toți în plină putere creatoare, au dispărut, lăsând în urmă profunde regrete. A dispărut, pe neașteptate și mult prea devreme, Doamna Bolomey, personalitate remarcabilă a cercetării arheologice românești.

Alexandra Bolomey s-a născut, într-o bună familie bucureșteană, la 19 septembrie 1932. Școala primară și primele clase de liceu le-a urmat, între 1939-1948, la Școala din Pitar-Moș. A urmat apoi, între 1948-1951, cursurile Liceului Ortodox unde a primit o educație riguroasă care îi va marca atitudinea față de muncă și viață. Își amintea adesea, cu admirație, de rigoarea educației de la „călugărițe”. De acasă și de la școală și-a însușit perfect limbile franceză, engleză, germană și, lucru mai puțin obișnuit, a învățat acceptabil și rusa. Între anii 1951-1955 și-a continuat studiile la Facultatea de Biologie, secția Zoologie, a Universității din București. La absolvire a fost angajată, ca antropolog, la Institutul de Arheologie din București, consacându-se, în special, cercetării paleoliticului. În 1961 a fost transferată, ca cercetător științific, la Centrul de Cercetări Antropologice de unde, în 1969, a revenit, ca cercetător științific principal la Institutul de Arheologie pe care nu-l va părăsi decât în 1975, când, în urma unei așa-zise restructurări, a fost transferată la Muzeul Național de Istorie. Aici, cu toate că și-a păstrat statutul de cercetător, la început s-a adaptat mai greu noilor condiții și mai ales mentalităților specifice unei instituții de acest gen. În anii '80 directorul muzeului a încercat să-i transforme postul de cercetător în muzeograf. Cu demnitate și curaj a refuzat orice compromis și a reușit, singura din țară, să-și conserve statutul la care avea dreptul cu prisosință. Fragilă în aparență, Doamna Bolomey avea o nebanuită forță sufletească de care s-a folosit atunci când a fost nevoie.

La muzeul bucureștean a avut șansa să întâlnească un mic grup de tineri arheologi care au înțeles că aveau norocul să întâlnească un om care-i putea îndruma cu competență și altruism. De fapt, Alexandra Bolomey avea rarul talent de a-i apropia pe cei mai tineri, fără efort, întreținând cu ei relații prietenești.

În cei aproape 40 de ani de activitate științifică Alexandra Bolomey a participat efectiv la săpăturile de la Peștera Muierilor, Ohaba Ponor, Nandru, Ceahlău, Băile Herculane, Bugiulești, Baia de Fier, Drăgușeni-Săveni, Grumăzești, Clisura Dunării, Parța, Poduri-Dealul Ghindaru și Hârșova. Așa cum se poate observa din lista șantierelor activitatea sa a fost legată, în special, de cercetarea preistoriei. Pe teren, Doamna Bolomey era un arheolog complet, exemplar, fiind pentru ceilalți colegi un model de urmat. Venită dintr-o disciplină conexasă arheologiei, ca antropolog și arheozoolog, Alexandra Bolomey a înțeles necesitatea unei abordări interdisciplinare a cercetării arheologice. Bună cunoscătoare a limbilor occidentale Alexandra Bolomey a fost atrasă de ideile de reformare a arheologiei, de utilizare a cercetărilor pluridisciplinare pe care le-a aplicat, înșă, cu prudență, spirit critic și mare scrupulozitate.

Cu toată aprecierea de care se bucura printre arheozoologii și arheologii din Occident, Doamna Bolomey nu a putut participa decât la foarte puține reuniuni științifice internaționale. Doar în scurta perioadă de aparentă liberalizare a regimului comunist a reușit să participe, în anii '70, cu o echipă de cercetători britanici, la studierea traseelor de migrație a animalelor din paleoliticul superior din Epir (Grecia). În aceeași perioadă a beneficiat de o bursă, de trei săptămâni, în Anglia, acordată de Consiliul Britanic. Infime satisfacții pentru cea care ar fi putut reprezenta, în străinătate, cu strălucire cercetarea arheozoologică românească.

Dotată cu un spirit critic deosebit și o logică perfectă, regretata noastră colegă, obișnuia, chiar și în publicații, să pună și să-și pună întrebări care schițau succint noi moduri de abordare a celor mai complexe probleme arheologice. Deosebit de exigentă și autocritică Alexandra Bolomey a publicat relativ puțin, dar a lăsat un număr important de manuscrise care, după cele mai exigente standarde, trebuiau să vadă imediat lumina tiparului. Dar, întotdeauna voia să mai verifice ceva, aștepta o confirmare, o precizare, dorea o ilustrație mai clară. Pe cât de exigentă era cu propriile lucrări pe atât de generoasă era cu laudele la adresa colegilor care aduceau noutăți fie prin materialele descoperite fie prin interpretări.

Cu bine cunoscuta ei demnitate s-a retras, după un incident, de la doctorat, neacceptând nici cel mai mic compromis. Prin natura disciplinei pe care o practica lucrările sale de sinteză au fost realizate în colaborare. Împreună cu regretații Vl. Dumitrescu și Fl. Mogoșanu a redactat *The Prehistory of Romania from the earliest times to 1000 B.C.* publicată în prestigioasa *Cambridge Ancient History*. Cu aceiași colaboratori a realizat o altă lucrare de sinteză *Esquisse d'une Préhistoire de la Roumanie*; pentru contribuția sa la această lucrare a fost distinsă cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Fără să abandoneze preocupările, mai vechi, privind paleoliticul, în ultimul timp se consacrase, în special, cercetării economiei animale din neolitic și eneolitic. Pentru colectarea materialelor și informațiilor a participat la numeroase campanii de săpături la Drăgușeni-Ostrov, Parța, Poduri-Dealul Ghindaru și Hârșova. Excelent om de echipă, de o camaraderie perfectă, era întotdeauna cea care aplana, cu tact deosebit, inevitabilele mici incidente specifice colectivelor numeroase. Ca membru în colectivul de la Hârșova are merite deosebite în organizarea și desfășurarea unor cercetări pluridisciplinare, fără precedent, în arheologia românească.

Se spune că Dumnezeu îi chiamă la El pe cei mai buni, dar nu poți să nu te întrebi de ce atât de repede? Doamna Bolomey a răspuns chemării neașteptate pe când se afla nu numai în plină forță creatoare, când trebuia să publice noi lucrări de sinteză, ci și când schimbările din România păreau să corespundă, măcar parțial, dorințelor sale. În iulie 1993 se afla pe șantierul de la Hârșova. În nefasta zi de 16, deși nu se simțea bine, a venit pe șantier unde a încercat să-și desfășoare normal munca. După amiază un infarct nemilos a adus ireparabilul.

La despărțirea de Doamna Alexandra Bolomey nu putem decât să-i dorim liniște în Împărăția Domnului și să-i spunem tradiționalul: *Sit tibi terra levis!*

DAN MONAH

LISTA LUCRĂRILOR

1. Șantierul arheologic Baia de Fier (Peștera Muierilor), în *Materiale*, III, 1957, p. 13-25 (în colaborare).
2. Șantierul arheologic Baia de Fier (Peștera Muierilor), în *Materiale*, III, 1957, p. 25-26 (în colaborare).
3. Șantierul arheologic Ohaba Ponor (1955), în *Materiale*, III, 1957, p. 29-37 (în colaborare).
4. Șantierul arheologic Nandru (1955), în *Materiale*, III, 1957, p. 37-39 (în colaborare).
5. Raport preliminar asupra cercetărilor paleolitice din anul 1956. I. Dobrogea, în *Materiale*, V, 1959, p. 15-22 (în colaborare).
6. Date asupra resturilor de animale de la Scheia, (Suceava), în Gh. Diaconu, N. Constantinescu, *Cetatea Scheia*, București, 1960, p. 136-138.
7. Notă asupra resturilor fosile de la Buda, în *Materiale*, VII, 1961, p. 25-27.
8. Șantierul arheologic Bicaz, în *Materiale*, VII, 1961, p. 37-41 (în colaborare).
9. Fauna fosilă din peștera Gura Cheii-Rîșnov, în *Materiale*, VIII, 1962, p. 119.
10. Cele mai vechi mărturii ale vieții omului descoperite în țara noastră, în *SCAnt*, I, 1964, 1, p. 39-46 (în colaborare).
11. Considerații asupra faunei neolitice din Valea Dunării, de la Căscioarele, în *SCAnt*, I, 1964, 2, p. 189-192.
12. Studiul osteologic al calului din mormîntul de călăreț de la Tîrșor, în *SCAnt*, II, 1965, 1, p. 63-68.
13. Materiale paleofaunistice de la Histria, în *SCAnt*, II, 1965, 2, p. 79-86.
14. Contribution à la connaissance de la morphologie de *Pliotragus ardeus*, în *Revue Roumaine de Biologie, série Zoologie*, X, 1965, 5, p. 315-323.
15. Die Fauna zweier villafrankischen Fundstellen Rumäniens, în *Berichte der Geol. Ges. DDR*, X, 1965, 1, p. 77-88.
16. Matériaux paléofaunistiques d'Histria, în *Annuaire roumain d'anthropologie*, II, 1960, p. 29-35.
17. La faune des sites paléolithique de Ceahlău, în *Dacia*, N.S., X, 1966, p. 114-116.
18. Equidele din movila XII în necropola tumulară de la Histria, în *Histria*, II, 1966.
19. Fauna neolitică din așezarea Boian A de la Vărăști, în *SCAnt*, III, 1966, 1, p. 27-34.
20. Ofrande animale în necropole de secolul al IV-lea, în *SCAnt*, IV, 1967, 1, 25-35.

21. *Despre osemintele de cal din mormântul tracic de la Agighiol*, în *SCAnt*, V, 1968, 1, p. 27-31.
22. *Über die Säugetierfauna der neolithischen Siedlung von Căscioarele*, în *Annuaire Roumaine d'anthropologie*, V, 1968, p. 19-29.
23. *Ofrandele animale în necropola romano-bizantină de la Histria*, în *SCAnt*, VI, 1969, 1, p. 31-36.
24. *Cîteva observații asupra faunei de mamifere din straturile romanello-aziliene de la Cuina Turcului*, în *SCIV*, 21, 1970, 1, p. 37-39.
25. *The Present Stage of Knowledge of Mammal Exploitation during the Epipalaeolithic and the Earliest Neolithic on the Territory of Romania*, în *Domestikationsforschung und Geschichte der Haustiere*, Budapesta, 1973; p. 197-203.
26. *Noi moduri de abordare a cercetării preistoriei*, în *SCIV*, 24, 1973, 4, p. 621-623.
27. *The Economy of the Late Epipalaeolithic at the Iron Gates: the Evidence on Bones*, în *Dacia*, N.S., 17, 1973, p. 41-52.
28. Colaborare la *Dicționar de istorie veche a României*, București, 1976.
29. *Inventory of the Animal Bones from an Iron-Age Grave, in Thraco-Dacica*, în *11me Congrès Internationale de Thracologie*, București, 1976.
30. *Pe marginea analizei arheosteologice a materialului de la Cîrcea-Dolj*, în *SCIVA*, 27, 1976, 4, p. 465-475.
31. *Why no Early Neolithic in Dobrogea?*, în *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 5-8.
32. *Gospodărirea animalelor în așezarea neolitică de la Fărcașu de Sus*, în *SCIVA*, 30, 1979, 1, p. 3-10.
33. *Analiza resturilor de animale din locuirea Starčevo-Criș de la Cîrcea-Viaduct*, în *Anuarul Muzeului Olteniei*, 1, 1980, p. 9-25.
34. *Economia animală în așezarea cucuteniană de la Drăgușeni-Botoșani*, în *Materiale*, Tulcea, 1980, p. 103-107.
35. *Contribuție la cunoașterea economiei animale a culturii Boian în lumina materialelor de la Căscioarele, jud. Călărași*, în *CercetArh*, 5, 1981, p. 169-193.
36. *The Prehistory of Romania from the Earliest Times to 1000 B.C.*, în *Cambridge Ancient History*, III, 1982, p. 1-74 (în colaborare).
37. *Noi descoperiri de oase umane într-o așezare cucuteniană*, în *CercetArh*, 6, 1982, p. 159-173.
38. *Esquisse d'une Préhistoire de la Roumanie*, București, 1983 (în colaborare).
39. *Ecological, Economic and Behavioural Aspects of the Cucuteni A4 Community at Drăgușeni*, în *Dacia*, N.S., 28, 1984, 1-2, p. 41-46 (în colaborare).
40. *Considerații asupra resturilor de mamifere din stațiunea gravetiană de la Lespezi-Lutărie (jud. Bacău)*, în *Carpica*, 20, 1989, p. 271-295.
41. *Preliminarii despre resturile de animale din stațiunea neo-eneolitică de la Parța*, în *SCIVA*, 39, 1988, 3, p. 207-221.
42. *Industria osului în așezarea cucuteniană de la Drăgușeni-Ostrov*, în *SCIVA*, 39, 1988, 4, p. 331-353 (în colaborare).